

گزارش مراسم نهمین سالگرد

شادروان مهندس بازرگان

(قم - مقبره بیات - جمعه ۱۳۸۲/۱۱/۳)

سخنرانان آقایان: دکتر ابراهیم یزدی و حجت الاسلام هادی قابل

و

دیدار جمعی از اعضا و علاقه‌مندان نهضت آزادی ایران با

آیت الله العظمی منتظری

مراسم نهمین سالگرد درگذشت مهندس مهدی بازرگان دبیرکل فقید نهضت آزادی ایران در آرامگاه

بیات قم برگزار شد

در این مراسم که جمع کثیری از اعضا و علاقه‌مندان نهضت آزادی ایران و روحانیون و دیگر اقشار مردم قم حضور داشتند دکتر ابراهیم یزدی با برشمردن ویژگی‌های بازرگان به عنوان یک احیاگر و نوگرای دینی مشخصه‌های این منش را با تکیه بر تحلیلی از شخصیت مهندس بازرگان برشمرد. وی با ذکر این نکته که مهمترین وظیفه یک نوگرا بومی کردن مدرنیته و آشتی دادن آن با سنتهای جامعه است تفاوت مهندس بازرگان و گروهی از احیاگران دینی را که روشنفکر دینی خوانده می‌شوند با عامه نوگرایان در این دانست که آنها فراتر از نظریه‌پردازی برای مسائل مبتلابه جامعه به فکر راهکارهای اجرایی و عملیاتی نمودن رویکردهای نوگرایانه نیز هستند. دکتر یزدی یادآور شد که بازرگان با نگاه واقع‌گرایانه به جامعه ایران استبداد را مشکل اصلی جامعه می‌دانست و با بررسی آثار مبتنی بر جهان‌بینی توحیدی منجمله آثار مهندس بازرگان به این نتیجه می‌رسیم که خداوند انسان را آزاد آفریده و او را مختار قرار داده است و لذا هر عالمی و یا گروهی و طبقه‌ای بخواد به نام دین استبداد را در هر شکلی حاکم کند و آزادی را ولو به بهانه دفاع از دین محدود کند برداشتی باطل از دین داشته است.

یزدی همچنین با بررسی نظریه مالکیت مشاع حکومت توسط شهروندان که از جانب آیت‌الله دکتر مهدی حائری فرزند آیت‌الله حائری مؤسس حوزه علمیه ارائه شده ست افزود طبیعی است که در قراردادی چنین حکیمانه هیچ کسی نمی‌تواند به دلیل وابستگی به طبقه‌ای خاص مالکیت بیشتری نسبت به دیگر آحاد داشته باشد. وی با انتقاد از تقسیم دموکراسی به دینی و غیردینی این نوع تقسیم‌بندی را مغالطه‌آمیز خوند و مدعی شد در عمل به قرارداد اجتماعی که با تایید اکثریت جامعه برسد همان دموکراسی دینی است.

یزدی در بخشی دیگر از سخنانش بقای اسلامیت نظام را منوط به جمهوریت آن دانست، وزیر امور خارجه دولت موقت با ذکر شواهدی از دنیای امروز به وضعیت لبنان اشاره کرد که در آن قاطبه مراجع با

علم به اکثریت شیعیان در آن جامعه بدون هیچ تردیدی از جمهوری دموکراتیک حمایت می‌کنند. او در بررسی شرایط روز جامعه مقدمه واجب انتخابات آزاد را آزادی مطبوعات و احزاب دانست و یادآور شد که از ابتدای انقلاب در برابر تفکری که قائل به مردم‌سالاری است تفکری دیگر نیز وجود دارد که مجلس را فقط نهادی مشورتی و ترجیحاً انتصابی برای حاکم می‌خواهد. یزدی از این موضوع که چنین تفکری مجدداً مطرح گشته و نهادهایی مایلند تا نظیر کاری را که در انتخابات شوراها صورت پذیرفت و در یک اقدام محیرالعقول نهادی غیبی از وابستگانش خواست که کورکورانه و چشم بسته به لیستی از پیش تعیین شده رای دهند، مجدداً تکرار کنند. دبیرکل نهضت آزادی ایران از سوی همفکران مهندس بازرگان به شورای نگهبان و حاکمان هشدار داد که این رویه خود را اصلاح کنند پیش از اینکه به مرحله خطرناکی برسند و ابراز امیدواری نمود که با بازنگری تصمیم گیرندگان در آن خصوص شاهد تجدید نظر باشیم.

در ادامه این مراسم حجت الاسلام هادی قابل مسئول جبهه مشارکت استان قم در سخنانی راه شناخت بازرگان را بازگشت و بررسی دورانی دانست که در آن مردانی که علم و ایمان و خرد را توأم داشتند نادر بودند و در شرایطی اینچنین که دین و ایمان متهم بودند که سد راه پیشرفت و ترقی جامعه هستند بازرگان در دانشگاهها و جامعه به تبلیغ دین می‌پرداخت. این مدرس و محقق حوزه علمیه یادآور شد در شرایطی که دین اینگونه از دو سو توسط آنانی که منشأ آمالشان غرب بود و همچنین کمونیستها مورد حمله واقع می‌شد این مهندس بازرگان بود که برای اولین بار در ایران پس از بررسی غرب اعلام داشت که علم و دین هیچ ناسازگاری با هم ندارند و بلکه در پیوندی جدی نیز هستند. وی در ادامه مشکل عمده جامعه امروز ما را نیز طرح مجدد همان موضوع کهنه دین افیون جامعه و مانع رشد و تکامل است دانست و دلیل طرح مجدد این مباحث را نیز عملکرد غلط نمایان دین ارزیابی نمود.

در پایان این مراسم دبیرکل و جمعی از اعضای نهضت آزادی ایران و حاضرین در مراسم با حضور در بیت آیت‌الله منتظری پس از اقامه نماز، با ایشان دیدار داشتند. آیت الله منتظری در سخنانی با یادکردی از زحمات و تلاشهای مهندس بازرگان و آرزوی توفیق برای همفکران و یاران ایشان از آنان خواست تا همچون گذشته حتی با وجود مرارت دیدنها و بی‌مهری‌ها به فعالیت سازنده خود ادامه دهند.

در ادامه رئیس مجلس خبرگان قانون اساسی در پاسخ به سوالی در مورد عملکرد شورای نگهبان با انتقاد از عملکرد فعلی این نهاد به مذاکرات مجلس خبرگان در هنگام تصویب بند های مربوط به شورای نگهبان اشاره نمود و گفت در روزهایی که ما این اصول را تصویب می‌نمودیم در نظر داشتیم تا به این وسیله جلوی تقلب و خطا در انتخابات گرفته شود تا انتخابات سالم و آزاد برگزار گردد اما در حال حاضر این شورا به جای نظارت بر اجرای انتخابات آزاد خود مانع برگزاری انتخابات آزاد می‌شود. فقیه عالیقدر با ذکر این نکته که در احادیث و روایات دینی حسن شهرت به عدالت در میان مردم هر

منطقه‌ای می‌تواند از ادله ثابت کننده عدالت باشد از این نکته که به جای برگزاری انتخابات برای دستیابی به این نظر مردم چند نفر در تهران در مورد عدالت و صلاحیت کسی که نمی‌شناسند تصمیم می‌گیرند، انتقاد نمود و نتیجه این بدعت را وضعیت حال حاضر کشور دانستند که متأسفانه رد صلاحیت توسط شورای نگهبان به افتخاری بدل شده است.

این فقیه و عالم دینی چنین انتخاباتی را غیرقابل قبول دانسته و نتایج انتخاباتی که در آن به دلیل عدم دخالت کامل رای مردم حقوق آنها تضییع شده باشد مردود برشمرد و خاطر نشان نمود که نه در ایران بلکه در دنیای امروز هر کشوری باید با انتخابات آزاد و توسط مردم آن کشور اداره شود. آیت الله منتظری با استقبال از نظریه آیت الله سیستانی در مورد برگزاری انتخابات آزاد در عراق گفت این نظر هر خردمندی است که در شرایط امروز دنیا مشروعترین حالت حکومت برگزاری انتخابات آزاد است و در صورتی که به نظارت ناظران خارجی در این امر نیز نیاز باشد این مسئولیت می‌تواند توسط سازمان ملل و نه هیچ کشور یا ابرقدرتی صورت پذیرد.